

KAHVIA JA JUTTUSEURAA

Kokemuksia Haapaveden kotiäitien ja -isien
vertaistukitoiminnasta

Mari Pietarila & Tiina Wennström

Opinnäytetyö

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ko

210 op

11/09

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Työn tekijä(t) Pietarila Mari, Wennström Tiina	
Työn nimi Kahvia ja juttuseuraa, Haapaveden kotiäitien ja –isien vertaistukitoiminnasta	
Työn ohjaaja(t) Kyllönen Jaana, Pesonen Regina	Sivumäärä 44+15
Tiivistelmä <p>Tutkimuksen kohteena oli Mannerheimin lastensuojeluliiton (MLL) Haapaveden paikallisyhdistyksen perhekahvilan kävijät ja vapaaehtoiset vetäjät sekä Haapaveden seurakunnan perhekerhon kävijät ja ohjaajat. Tutkimuksen tarkoituksena oli verrata edellä mainittuja toimintoja keskenään, sekä selvittää, miten toimintoja voitaisiin jatkossa kehittää. Tutkimuksessa selvitettiin myös Haapaveden kotiäideille ja –isille suunnatun vertaistukitoiminnan tilannetta ja tarvetta.</p> <p>Tutkimuksen aineisto kerättiin keväällä 2009. Aineistonkeruumenetelminä käytettiin havainnointia, kyselyä sekä haastattelua. Tutkimus oli kvalitatiivinen eli laadullinen.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että kävijät ja vetäjät olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä Haapaveden kotiäideille ja –isille suunnattuihin perhekahvila- ja perhekerhotoimintoihin. Toiminnoille oli selkeä tarve, ja osa kävijöistä oli itsekin valmiita järjestämään vastaavaa toimintaa, mikäli sitä ei muiden tahojen aloitteesta järjestettäisi. Tärkein syy toimintoihin osallistumisessa oli äitien ja lasten seurantarpeen tyydyttyminen, sekä uusien tuttavuuksien löytäminen. Molemmissa kohteissa kehittämis ehdotuksena kaivattiin enemmän ohjattua toimintaa.</p>	
Asiasanat perhekahvilatoiminta, perhekerhotyö, osallisuus, vertaistuki, kotiäitiys, Mannerheimin lastensuojeluliitto	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Civic activities and youth work training program
ABSTRACT

Author(s) Pietarila Mari, Wennström Tiina	
Title Coffee and conversation follows Haapavesis home mothers and fathers -peer operation	
Tutor(s) Kyllönen Jaana, Pesonen Regina	Number of pages 44+15
Abstract <p>The investigation considered the Mannerheim League for Children Welfare Haapavesis local association of family visitors to the cafe and voluntary leaders, as well as Haapavesis church family and visitors to the club directors. The purpose of this study was compare these features with each other, and identify how the activities could be further improved. The study also Haapavesis home mothers and fathers directed at the peer support activities and the need.</p> <p>The data was collected in the spring of 2009. The data was compounded from observation, questionnaires and interviews. The research was qualitative.</p> <p>The research showed that visitors and managers were generally satisfied with the Haapavesis home mothers and fathers those aimed at the family café and shop for family functions. There was a clear need of activities, and some of visitors themselves were ready to organize activity, if not others the organization wouldn't do. The main reason for participating in the activities of mothers and children had followed the necessary satisfaction, and the discovery of new acquaintances. In both locations a development proposal called for more controlled activity.</p>	
Keywords family cafe activities, family club work, participation, peer support, home maternity, the Mannerheim League for Children Welfare	

SISÄLLYS

1. Johdanto	5
2. Teoreettinen tausta	8
2.1. Kotiäitiys	8
2.2. Kasvatus	10
2.3. Mannerheimin lastensuojeluliiton perhe- kahvilatoiminta	13
2.4. Seurakuntien perhekerhotoiminta	14
3. Tutkimuksen toteuttaminen	15
3.1. Kvalitatiivinen tutkimusote	15
3.2. Tutkimuskysymykset	18
3.3. Aineistonkeruu	18
3.3.1. Menetelmät	18
3.3.2. Aineiston laajuus	21
3.4. Aineiston analyysi	22
3.4.1. Havaintojen pelkistäminen	23
3.4.2. Arvoituksen ratkaiseminen	24
3.5. Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	25
4. Tulokset	26
4.1. Yleistä	26
4.1.1. Ohjaajat	27
4.1.2. Tilat	27
4.1.3. Budjetti	28
4.1.4. Ohjaajien parannusehdotukset	28
4.2. Osallistujat	29
4.2.1. Kävijöiden taustatiedot	29

4.2.2. Yhdessä vai erikseen	31
4.2.3. Tiedottaminen	31
4.2.4. Toimintojen erot	33
4.2.5. Mukanaolon perusteet	34
4.2.6. Vaihtoehtoista tekemistä	37
4.2.7. Kävijöiden aktiivisuus	40
4.2.8. Toiminnan tarpeellisuus	41
4.2.9. Kävijöiden parannusehdotukset	43
5. Pohdinta ja tulosten yhteenveto	44
5.1. Tulosten yhteenveto	44
5.2. Pohdinta	45
LÄHTEET	47
LIITTEET	49

1. JOHDANTO

Opinnäytetyömme aiheen valinta ei ollut helppoa. Ensin valitsimme aiheeksemme aamu- ja iltapäivätoiminnan laatu- kriteerit lähikunnissamme, mutta heti alussa huomasimme, että juuri sama aihe oli tutkittu vuotta aikai- semmin koko maanlaajuisesti. Aihe oli siis vaihdettava, sillä emme halunneet tehdä nollatutkimusta.

Mietimme kaikenlaisia opinnäytetyömahdollisuuksia lai- dasta laitaan. Yhtenä vaihtoehtona oli leikki- ja lorukirja, jonka sisällön olisimme keränneet entisajan lapsilta, eli tämän ajan vanhuksilta. Olisimme verranneet tämän päi- vän ja sen ajan leikkejä. Tämä ajatus kaatui kuitenkin näytön vaillinaisuuteen, olisimme tarvinneet vahvemman näytön siitä, että leikit todella ovat niin paljon muuttuneet.

Viimein pääsimme aiheeseen perheet. Mietimme toimin- nalista opinnäytetyötä ja perhepäivän järjestämistä haapavetisille perheille, jossa olisi makkaranpaistoa, yh- teisiä leikkejä, mäenlaskua ja niin edelleen. Ajattelimme yhteistyökumppaneiksi Haapaveden seurakuntaa ja Man- nerheimin lastensuojeluliiton Haapaveden paikallisjärjestöä. Soittelimme seurakunnalle, ja siellä sa- nottiin, että seurakunta järjestää vastaavan tapahtuman laskiaissunnuntaina. Päätimme jättää itse tapahtuman pois, ja keskittyä jo olemassa oleviin kotiaideille ja –isille järjestettyihin palveluihin. Tällaisia Haapavedellä ovat muun muassa Mannerheimin lastensuojeluliiton perhe- kahvilatoiminta sekä Haapaveden seurakunnan perhekerhotoiminta.

Halusimme selvittää Haapaveden kaupungin kotivanhempien vertaistukimahdollisuuksia ja niiden toimintaa sekä toimivuutta. Kotivanhemmilla tarkoitamme kotiäitejä ja -isiä, jotka hoitavat lapsiaan kotona. Tutkimukseen halusimme mukaan myös toiminnassa mukana olevien lasten näkökulman, vaikka tämä ei loppujen lopuksi onnistunutkaan.

Kävimme havainnoimassa Haapaveden perhekerhon ja kahvilan toimintaa molempiin toimintoihin paikan päällä helmikuussa 2009. Olimme läsnä noin kolmena kokoon-
tumiskertana kummassakin. Lisäksi osallistuimme seurakunnan järjestämään ulkoilutapahtumaan. Tutustuminen oli tärkeää siksi, että osasimme tehdä kyselyistä mahdollisimman tarkoituksenmukaiset. Eskolan ja Suorannan (1998, 34-35) mukaan aiheen valinta on suhteellisen oikea kun se on tarpeeksi kiinnostava, sekä poikkeaa osittain omasta kokemuspiiristä. Kummallakaan meistä ei ollut aiempaa kosketusta perhekahvila- ja perhekerhotoimintaan, ei Haapavedellä eikä muuallakaan, ja kuitenkin aihe kiinnosti, joten tapauksemme oli siis näiltä osin ihanteellinen.

Toiminnan havainnointi oli mielenkiintoista. Otimme mukaamme Marin kaksivuotiaan tyttären Venlan, jotta muut kävijät voisivat suhtautua meihin mahdollisimman luontevasti. Toimintaan osallistuminen oli pääsääntöisesti mielenkiintoista, vaikka välillä aika oli käydä pitkäksi. Meidät otettiin hyvin vastaan, ja meille tultiin juttelemaan melko avoimesti.

Havainnoinnin jälkeen teimme kyselyt kävijöille. Kyselyt saimme aika pian kyselykuntoon, jo maaliskuun alussa, mutta tässä vaiheessa meihin iski ”oppariupumus”, ja ky-

selyjen saaminen asianomaisille viivästyi. Loppujen lopuksi veimme kyselyt kerhoihin viikolla 17. Ennen kyselyiden vientiä tutustuimme aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen. Lisäksi haastattelimme kerhojen vetäjiä lyhyesti.

Saimme Haapaveden seurakunnan lapsityöltä Internet-osoitteita, joihin tutustuimme, sekä muuta faktaa perhekerhojen synnystä, historiasta, perinteestä ja arvoista.

Aloitamme opinnäytetyömme määrittelemällä ensin teoreettista taustaa, johon kuuluu kotiäitiys, kasvatus, Mannerheimin lastensuojeluliiton perhekahvilatoiminta sekä seurakuntien perhekerhotoiminta. Seuraavaksi siirrymme aineiston hankkimisen vaiheisiin sekä analysointiin. Lopuksi kirjoitimme tulokset luettavaan muotoon.

2. TEOREETTINEN TAUSTA

2.1. Kotiäitiys

Kaikki perhekerhoissa ja –kahviloissa kävijät olivat kotiäitejä, jotka sillä hetkellä hoitivat lapsiaan kotona, joko äitiyslomalla tai hoitovapaalla. Tästä syystä emme käsittele juurikaan opinnäytetyössämme kotona lapsiaan hoitavia isiä. Kotiäitiys on mielestämme yleensä ennen kaikkea arvovalinta, toki joukossa on myös niitä, jotka ovat kotona niin sanotusti pakosta, esimerkiksi työttömyyden takia. Usein kotiäitien arvomaailmassa ensisijaisena on lasten hyvinvointi, ja se että, näkee lapsensa kehityksen itse, eikä kuule siitä esimerkiksi päiväkodilta.

Alasuutari (2003, 51) on haastatellut kotiäitejä, ja selvittänyt heidän perimmäisiä syitä kotiäitiydelle. Hänen mukaansa tunteet ovat ydinteemana äitipuheessa. Äidin keskeinen ominaisuus on emotionaalisuus. Emotionaalisuudelle rakentuu myös kotiäitiyden oikeutus. Lisäksi se sisältää tulkinnan äidin herkkyydestä lapsen tunne-elämän tarpeille.

Mikkola (2003) on tehnyt tutkimuksen kotiäitiydestä ja kotihoidosta. Vastauksia tutkimukseen kerättiin viime keväänä kotiäidit.net-internetsivujen kautta yhteensä noin 40 äidiltä. Tutkimuksen pääteemoina oli selvittää kotiäitien motiiveja ja tavoitteita työssään. Lisäksi tutkimuksessa on käsitelty myös muun muassa kotiäitien jaksamista ja käsitäytystä työn arvostuksesta. Mikkolan (2003) mukaan kotihoitoa perustellaan kiireettömyydellä, päivän rytmytyk-

sellä, turvallisuudella ja joustavalla aikataululla. Äidit haluavat lapsilleen rauhallisen lapsuuden.

Koti on tutkimuksen mukaan paras kasvupaikka ainakin alle kolmivuotiaalle lapselle. Oma äiti on vastaajien mielestä lapsen paras hoitaja, oman lapsensa hoidon asiantuntija. Vastaajissa oli myös päivähoitoalan ammattilaisia, joiden vastauksista negatiiviset kokemukset päivähoidosta ovat vaikuttaneet päätökseen ryhtyä kotiäidiksi. Osalla vastanneista oli selkeät ennakkoluulot päiväkodissa opittavista asioista, kuten sosiaalisten taitojen sijaan kyynärpäätaitojen oppiminen. Kaikki vastaajat olivat ryhtyneet kotiäideiksi omasta valinnastaan. Valintaa perustellaan lapsen edun lisäksi myös äitien omilla tarpeilla. Myöskään taloudellisen tilanteen heikkeneminen ei näissä tapauksissa ole vaikuttanut päätökseen jäädä kotiäidiksi. Myös äitien omat muistot varhaislapsuudesta vaikuttivat päätökseen hoitaa lapset kotona.

Mikkolan (2003) tutkimuksen mukaan työn arvostus vaihtelee. Äidit itse, sekä äitien lähipiirit pitivät kotiäitien työtä tärkeänä, mutta yhteiskunnan taholta arvostusta ei koettu. Myös koulutustausta vaikuttaa oman työn arvostukseen. "Äidit kokevat joskus suhtautumisen kotiäitiyteen ristiriitaisena. Toisaalta ihmetellään ja ihaillaan, että äidit jaksavat olla kotona, toisaalta kysellään, että "kotonako sitä vain ollaan ja milloinkas sitä ollaan menossa töihin". (Mikkola 2003.)

Tästä Mikkolan (2003) tutkimuksesta käy hyvin ilmi se, että kotiäidit todella tarvitsevat vertaistukea muista kotiäideistä. Jos vertaistukea ei ole muuten saatavilla, ovat perhekerhojen ja perhekahviloiden tyyppiset paikat oiva apu kotiäitien yksinäisyyteen.

Toisaalta kotiäitien työtä arvostetaan sekä yhteiskunnan että muiden ihmisten osalta, mutta toisaalta ei. Arvostetaan sitä, että vanhempi kasvattaa lapsensa itse, eikä sysää lapsiaan kunnalliseen päivähoittoon, joka on sitä paitsi kallista kunnille järjestää. Paljon puhutaan siitä, että lapsen paras paikka on kotona ainakin 3-vuotiaaksi asti. Toisaalta kotiäitejä pidetään saamattomina ja laiskoina, kun halutaan olla kotona ilman työelämän velvoitteita, kuten Mikkolakin (2003) toteaa. Kotiäitiydestä saatava korvauskin on aivan jotain muuta, mitä palkkatyössä olevan työntekijän palkka. Kuinka olla kaikin puolin hyvä vanhempi näillä vaatimuksilla?

2.2. Kasvatus

”Lasta ei aina ole pidetty ihmisenä. ”Infans non dum homo”. Lapsi ei vielä ole ihminen, oli vanha sanonta, jota viljeltiin vielä keskiajalla. Länsimaissa 1900-lukua on nimetty lapsen vuosisadaksi (Kinnunen 2003, 11.)

Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rauskuputonen (2006, 19) mukaan kasvatuksen olemus on sosiaalista toimintaa. Kulttuuri uudistuu yhteisöjen omasta toiminnasta. Tiedot, taidot, arvot ja sosiaaliset käytännöt välittyvät kasvatuksen kautta.

Kinnunen (2003, 17) kirjoittaa siitä, kuinka vasta 1900-luvulla kasvatukselle asetettiin tavoitteita, jotka tukivat lapsen oman persoonan kehitystä. Tästä syystä kasvatuksen pääpaino alkoi siirtyä lapsen psyykkiseen ja sosiaaliseen

kasvuun. Tämän kehityksen tukemisessa tarvittiin hellyyttä ja rakkautta sekä vuorovaikutusta vanhempien ja lapsen kesken.

Kinnunen (2003, 17) kertoo myös 1970-luvun vapaammista tuulista kasvatuksen kentällä, jolloin vapaan kasvatuksen haluttiin syrjäyttävän vanhempien valtaan perustuvan auktoriteettisen kasvatuksen. Vapaassa kasvatuksessa lapsen oikeutta toteuttaa itseään korostettiin. Taustalla on humanistinen ihmiskäsitys, jonka mukaan ihminen on hyvä, ja lapsen perushyvyys pääsee esiin, elleivät aikuiset kahlitse sitä.

Karila ym. (2006, 26) mainitsee suomalaisen arvoperustan rakentuvan humanistiseen, ihmiskeskeiseen perinteeseen, jonka lähtökohdat perustuvat ihmisoikeuksiin ja ihmisarvoon. Nämä korostavat ihmisen ainutlaatuisuutta, subjektiivuutta, vuorovaikutusta, loukkaamattomuutta sekä vapautta ja koskemattomuutta.

Jokainen aikakausi määrittelee hyvän kasvatuksen omalla tavallaan sen lisäksi, että myös jokainen perhe ja vanhempi toimivat omalla tavallaan kasvattajina. Kunkin aikakauden kasvatuksen tunnusmerkit näkyvät perheiden kasvatustavoitteissa. Aikakausittain jaoteltuna kasvatuksen tunnusmerkit jaoteltiin seuraavasti:

- Keskiajalla lapsia ei laskettu väkilukuun, eikä heitä suojeltu aikuisten maailmalta.
- 1800-luvulla lapsen oma tahto pyrittiin perisyntinä karsimaan pois ja ruumiillinen kuristus oli osa arkea.
- Vielä 1950-luvulla lapsen tahto oli aikalailla vanhemman taskussa.

- 1960-1970-luvuilla lapsilla tuli vapaan kasvatuksen ideologian mukaan olla oikeus toteuttaa itseään lähes rajoituksetta.
- Tämän päivän hyvä kasvatus on sekä rajoja että rakkautta. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009.)

Tämän päivän hyvän kasvatuksen mukaan rajoilla tarkoitetaan sellaista vanhemman toimintaa, jossa vanhempi ohjaa ja opettaa, mikä on hyväksyttävää ja oikein, sekä asettaa rajoituksia, vaatimuksia ja odotuksia lapsen toiminnalle. Toiminnan on oltava sopivaa lapsen ikäkauteen. Rakkauteen tekstin mukaan kuuluvat muun muassa lapsen kuuleminen, tarpeisiin vastaaminen, arvostaminen ja huomioonottaminen sekä hellyyden osoittaminen. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009.)

Omien havaintojemme ja kokemustemme mukaan, tämän päivän kasvatus on ehkä vaikeampaa kuin ennen, sillä tänä päivänä vain harvoilla yhteisöillä löytyy periaate Koko kylä kasvattaa. Koko kylä kasvattaa-periaatteella tarkoitetaan, sitä että vanhempien lisäksi myös naapurit sekä muut kyläläiset ynnä muut ovat tukena ja puuttuvat sekä auttavat lapsen kasvatuksessa. Nykyään ihmiset keskittyvät omaan elämään ja pelkäävät tai ehkä kainostelevat puuttua toisten elämään ja kasvatukseen. Useasti vanhemmat tarvitsevat tukea kasvatukseen muista vanhemmista, mutta leimaantumisen pelko saattaa jättää osan vertaistuen tarvitsijoista yksin. Yksinhuoltaja vanhemmat ovat sosiaalisen tukiverkon tarpeessa siinä missä muutkin vanhemmat. Yksinhuoltajilla tukiverkko saattaa olla pienempi ja vertaistuen tarve suurempi. Tästä syystä perhekahvilat ja -kerhot ovat henkireikiä monille vanhemmille.

2.3. Mannerheimin lastensuojeluliiton perhekahvilatoiminta

Ympäri Suomea on yli 400 Mannerheimin Lastensuojeluliiton (MLL:n) perhekahvilaa, jonne kaikki lapsiperheet ovat tervetulleita. Vanhempien oma-aloitteisuus synnyttää perhekahvilan ja toimintaa pyöritetään vapaaehtoisvoimin. MLL:n perhekahvilat tarjoavat vanhemmille paljon kuten esimerkiksi tukea, tietoa ja toimintamahdollisuuksia. Samalla lapsille mahdollistuu leikkiseura mukavan tekemisen parissa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009.)

Perhekahvilan toiminta on vapaaehtoista. Sinne voi tulla joko hengähtämään hetkeksi tai purkamaan toimintatarmoaan. Kahvilassa on mahdollisuus toimia yhdessä muiden lapsiperheiden kanssa sekä omien lasten kanssa. Kahvila antaa mahdollisuuden jakaa ilot, huolet ja uusimmat uutiset kahvikupposen ääressä. Keskusteluun aiheita antavat toisinaan asiantuntija-alustajat sekä vierailijat. Kahvilan kävijöitä kuunnellaan keskusteluaiheiden ja vierailijoiden suunnittelussa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2009.)

Vanhanen-Silvendoin (1996, 227) kuvaa erilaisten äitiryhmien toimintaa. Kirjoituksessa lähestytään äitiyttä kolmen haastatetellun äitiryhmän näkökulmasta. Äitiyskokemusten kautta hän on etsinyt vastauksia siihen, miksi äitiryhmiä tarvitaan ja mikä on niiden merkitys äitinä olon kannalta.

2.4. Seurakuntien perhekerhotoiminta

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon mukaan varhaiskasvatuksen toimintoja seurakunnissa ovat muun muassa päiväkerhotoiminta, erilaiset perhekerhot, pyhäkoulut, kouluisten aamu- ja iltapäivätoiminta, lapsille ja perheille suunnatut kirkkohetket ja jumalanpalvelukset, varhaisiän musiikkikasvatus, yhteydenpito lapsiperheisiin, lapsiperheille suunnatut tapahtumat, varhaiskasvatuksen uskontokasvatuksentukeminen, yhteistyö yhteiskunnan varhaiskasvatuksen toimijoiden kanssa, leiri- ja kesäkerhotoiminta. Muuttuvassa ajassa syntyy koko ajan uusia tapoja lasten perheiden kohtaamiseen. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2009.)

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tilastotietojen mukaan, vuonna 2006 perhekerhoja järjestettiin seurakunnissa yli 46 000 kertaa. Kerhoihin osallistui kaikkiaan yli 1,2 miljoonaa lasta ja aikuista. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2009.)

Tekemässämme haastattelussa seurakunnan perhekerhon työntekijöille ilmeni, että seurakunnan perhekerhossa on kristillinen arvopohja. Tämä näkyy yksilön arvostamisena ja hyväksymisen ilmapiirinä sekä vastuullisuutena. Jokaiseen kerhoon kuuluu hartaushetki, jolloin on mahdollisuus hiljentyä. Kerhossa on mahdollisuus pieniin yhteisiin askarteluihin sekä laulu- ja leikkihetkiin yhdessä lasten kanssa ja jutusteluun kahvikupin äärellä.

3. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1. Kvalitatiivinen tutkimusote

Tutkimuksemme on kvalitatiivinen eli laadullinen. Siinä on myös kvantitatiivisia eli määrällisiä piirteitä; taulukoimme muun muassa vastaajien iät taulukoihin. Laadullisen tutkimuksen yksi peruspiirre on, että aineistoa tarkastellaan yleensä kokonaisuutena. (Alasuutari 1999, 38.) Lähtökoh- tana laadullisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen, ja kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisim- man kokonaisvaltaisesti. ”Yleisesti todetaan, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa on pyrkimyksenä pikem- minkin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia (totuus)väittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sa- javaara 2007, 157).” Omassa tutkimuksessamme käytimme sekä havainnointia, haastatteluja että kyselyjä saadaksemme mahdollisimman kokonaisvaltaisen kuvan.

Laadullisen tutkimuksen tunnusmerkkejä on paljon. Esitte- lemme tässä mielestämme keskeisemmät:

1. Aineistonkeruumenetelmä: laadullinen aineisto on pel- kistettynä aineisto, joka on tekstiä, ja jossa tutkimussuunnitelma elää tutkimushankkeen mukana. Laadullisessa tutkimuksessa tulkitaan koko tutkimuspro- sessin ajan, eikä prosessia ole helppo jaotella erivaiheisiin. (Eskola & Suoranta 1998, 15-16) Teimme alussa kattavan opinnäytetyösuunnitelman, mutta tutki- muksen edetessä se muovautui omanlaisekseen, se siis eli tutkimusprosessin aikana.

2. Tutkittavien näkökulma: Laadullinen tutkimus tarkoittaa monimuotoista tutkimustapojen kirjoa. (emt., 16-17) Omassa tutkimuksessamme selvitimme tutkittavien näkökulmaa muun muassa havainnoinnin avulla. Tutustuimme sekä perhekerhon että perhekahvilan toimintaan noin kuu- kauden ajan. Havainnointi auttoi meitä muodostamaan kyselylomakkeen kysymykset mahdollisimman tarkoituk- sen mukaisiksi. Kyseessä oli osallistuva havainnointi, sillä osallistuimme toimintaan muiden äitien tavoin.

3. Harkinnanvarainen otanta I. harkinnanvarainen näyte: Tieteellisyyden kriteeri laadullisessa tutkimuksessa ei ole määrä vaan laatu. ”Harkinnanvaraisessa otannassa on kysymys tutkijan kyvystä rakentaa tutkimukseensa vahvat teoreettiset perustukset, jotka osaltaan ohjaavat aineiston hankintaa.(Emt. 1998, 18).” Me valitsimme paikkakunnaksi Haapaveden, ja sieltä kaksi toimintayksikköä: 1.) seura- kunnan perhekerhon ja 2.) Mannerheimin lastensuojeluliiton perhekahvilan. Kyselyyn vastasivat ne äidit, jotka olivat paikalla niillä kerroilla, kun kysely oli jaos- sa. Mielestämme vastauksien määrä olisi saanut olla hieman suurempi, jotta yhteenvetoja olisi ollut helpompi tehdä.

4. Aineistolähtöinen analyysi: Laadullista tutkimusta lähde- tään tekemään ilman ennakko-olettamuksia, jolloin puhutaankin aineistolähtöisestä analyysistä. Eskolan ja Suorannan (1998, 19) mukaan ongelmana on, että laadul- linen aineisto ei lopu koskaan. Meillä oli tutkimusta aloittaessamme jonkinlaisia käsityksiä, koskien lähinnä seurakunnan ja MLL:n vertailua toisiinsa, mutta ne eivät pitäneetkään paikkaansa. Lähinnä ajattelimme, että seu- rakunnalla kävijöitä olisi vähemmän, koska sen toiminta on sidottu kristillisyyteen, kun taas MLL:n toiminta on sitou-

tumatonta. Tuomen ja Sajavaaran (2002, 97) mukaan tutkimusaineistosta pyritään luomaan teoreettinen kokonaisuus aineistolähtöisessä analyysissä.

5. Hypoteesittomuus: Eskola ym. (1998, 19-20) toteavat laadullisen tutkimuksen hypoteesittomuuden tarkoittaa sitä, että tutkijalla ei ole lukkoonlyötyjä ennakkoolettamuksia tutkimuskohteesta tai tutkimuksen tuloksista. Kuten aiemmassa kappaleessa mainittiin, meillä oli käsityksiä, mutta olimme valmiita ne muuttamaan tarpeen tullen. Näin ne eivät olleet siis lukkoonlyötyjä, vaan olettamuksia, joita olimme itse päättelleet ilman minkäänlaista aiempaa selvittelyä asian tiimoilta. Kuten Eskolan ja Suorannan (1998) toteavat teoksessakin: ”tutkijan pitäisi yllättyä tai oppia tutkimuksensa kuluessa.” Näin meidän kohdallamme kävikin. Omat olettamuksemme osoittautuivat vääriksi. ”Aineistojen tehtävänä ei ole perinteisesti hypoteesien todistaminen, vaan hypoteesien keksiminen. (Eskola ym. 1998, 19-20).”

6. Tutkijan asema: Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkijalla on tietynlainen vapaus, joka antaa mahdollisuuden joustavaan suunnitteluun ja toteutukseen. Tutkijalta vaaditaan tietynlaista mielikuvitusta, jotta osaa kokeilla erilaisia ratkaisuja. Joka tapauksessa eri tutkimusmenetelmät poikkeavat toisistaan loppujen lopuksi yllättävän vähän. (emt., 20-22) Alun perin tarkoituksenamme oli selvittää Haapaveden kotivanhempien vertaistukimahdollisuuksia. Kuitenkin halusimme laajentaa kohderyhmää myös lapsiin ja ohjaajiin.

7. Narratiivisuus I. kerronnallisuus: ”Narratiivisuutta pidetään yhtenä ihmisille tyypillisenä tapana tehdä selkoa todellisuudesta... ..narratiivisuutta käytetään tutkimusel-

lisenä resurssina lukemalla, keräämällä tai kirjoittamalla tai kirjoituttamalla tarinoita... ..Kun tehdään omaelämäkerta tai muuta haastattelua, on kysymys kertomusten keräämisestä.” (emt., 22-24). Alkuvaiheessa tutkimustamme mietimme sadutuksen käyttämistä yhtenä aineiston keruumenetelmänä. Jätimme tämän kuitenkin pois aikataulujen yhteensopimattomuuden vuoksi.

3.2. Tutkimuskysymykset

Päätettyämme keskittyä kotivanhempiin, mietimme mielestämme keskeisiä kohtia, joista muodostaisimme tutkimuskysymyksemme. Tutkimuskysymysten piti olla tarpeeksi hyviä, jotta saimme tutkimuksestamme tarpeeksi laajan ja mielenkiintoisen sekä mahdollisesti käyttöön so- pivan. Pyöritettyämme muutamia ideoita löysimme mielestämme sopivat ja tutkimuskysymyksissä päädyimme seuraaviin kohtiin: 1.) Haapaveden kaupungin kotivanhempien vertaistukimahdollisuudet ja 2.) niiden toiminta sekä 3.) toimivuus.

3.3. Aineistonkeruu

3.3.1. Menetelmät

Aineistonkeruumenetelmiksi valitsimme omassa opinnäy- tetyössämme toiminnan havainnoinnin sekä kyselyn ja haastattelun. Havainnoimalla pyrimme tutustumaan toi- mintaan, jotta osasimme tehdä kyselyistä ja

haastattelukysymyksistä mahdollisimman tarkoituksenmukaiset. Seuraavassa esittelemme käyttämämme aineistonkeruumenetelmät kronologisessa järjestyksessä.

Havainnointi. Ensimmäiseksi omassa tutkimuksessamme osallistuimme toimintoihin havainnoimalla ja tarkkailimme toimintaa muutaman kokoontumiskerran ajan. Havainnoinnin avulla saadaan tietoa ihmisten toiminnasta aidossa tilanteessa, ja siinä saadaan selville, toimivatko ihmiset niin kuin sanovat toimivansa. ”Puheiden ja asennoitumisen tasolla ollaan yhden arvomaailman kannattajia ja elämäntäytännön tasolla toisen arvomaailman vankeja.” Havainnointi sopii hyvin laadullisen tutkimuksen menetelmäksi. (Hirsjärvi ym. 2007, 207-208) Havainnointi on erittäin subjektiivista, kaksi eri henkilöä voivat kiinnittää huomionsa aivan eri asioihin. Tämän huomasimme myös omassa havainnoinnissa, sillä toinen meistä huomasi äitinä eri asioita kuin toinen. Tämä auttoi meitä ymmärtämään, että myös oma elämäntilanne ja kokemustausta vaikuttavat havainnoinnin tuloksiin.

Tutkija pyrkii toisinaan havainnoitavan ryhmän jäseneksi (Hirsjärvi ym. 2007, 211). Omalta osaltamme pyrimme pääsemään havainnoitavan ryhmän jäseneksi ottamalla mukaan Marin kaksivuotiaan tyttären, Venlan. Osallistuimme toimintaan samoin, kuin muutkin vanhemmat lastensa kanssa.

Toteutimme tämän opinnäytetyön aineiston keruun havainnoimalla Haapaveden Mannerheimin lastensuojeluliiton perhekahvilassa. Havainnointimme aikana perhekahvilassa kävi asiantuntijavierailijoita muun muassa hammashoitolasta, lastenneuvolasta sekä erityislastentarhanopettaja. Vierailijat alustivat keskustelut ja

olivat valmiita vastaamaan kysymyksiin, joita ilmeni keskusteluiden aikana. ”Osa äideistä kaipaa ryhmiltä lisää tietoa, heitä ärsyttää keskustelujen liiallinen vapaamuotoisuus kun puhe menee tyhjän ”plätisemiseksi”. Pelkän puhumisen vastapainoksi kaivataan tietoa ja eri teemoihin liittyviä alustuksia. (Vanhanen-Silvendoin 1996, 234).” Omassa tutkimuksessamme tarvetta asiantuntijavierailuille ei ilmennyt, mutta siitä huolimatta vierailupäivät olivat muita päiviä vilkkaampia.

Kysely. Halusimme erääksi aineiston keruumenetelmäksi kyselyn, koska se on suhteellisen helppo ja nopea tapa kerätä aineistoa. Meidän tapauksessamme aineiston laajuus ei ollut kovin suuri, joten periaatteessa olisimme voineet kerätä samat tiedot, vaikka haastattelemalla. Toisaalta, haastattelemalla vanhempien anonymiteetti olisi kärsinyt.

Kyselylomakkeiden laatiminen oli aikaa vievää puuhaa. Oli vaikea saada kysymyksistä ytimekkäitä, joissa väärinymmärtämisen mahdollisuus olisi mahdollisimman vähäinen. Pyörittelimme kysymyksiä monen viikon ajan. Muokkasimme niitä, poistelimme, ja lisäilimme. Käytimme lomakkeessa sekä avoimia kysymyksiä että monivalintakysymyksiä.

Hirsjärven ym. (2007, 191) ansiosta tiesimme, että lomakkeen ulkoasun tuli olla selkeä, ja helposti täytettävän näköinen. Tässä mielestämme onnistuimme, lomakkeesta tuli yksinkertainen, ja kysymyksiä oli sopiva määrä. Teimme kontrolloidun kyselyn. Veimme kyselyt paikan päälle, ja niihin vastattiin kahden kokoontumiskerran aikana. (ks. Hirsjärvi ym. 2007, 191)

Haastattelu. Yleisin tapa Suomessa kerätä laadullista aineistoa on haastattelu. Se on keskustelumuoto, johon tutkija tekee aloitteen, ja johdattelee sitä. (Eskola & Suoranta 1998, 86). ”Haastattelun suurena etuna muihin tiedonkeruumuotoihin verrattuna on se, että siinä voidaan säädellä aineistonkeruuta joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla ja vastaajia myötäillen (Hirsjärvi ym. 2007, 200).”

Haastattelimme ohjaajia sekä MLL:n perhekahvilassa että seurakunnan perhekerhossa. Haastateltavia oli yhteensä kuusi, ja heidät haastateltiin yksi kerrallaan. Me emme saaneet haastattelutilanteesta irti niin paljon, kuin olisimme halunneet. Aikaa ei ollut tarpeeksi, haastattelutilanne ei ollut rauhallinen, joten itse haastattelun vastaukset olivat hyvin suppeita ja hätäisiä. Saimme kuitenkin vastaukset haluamiimme kysymyksiin, mutta haastattelu ei ole tärkeimmässä osassa tutkimuksessamme. Tekemämme haastattelut olivat puolistrukturoituja haastatteluita, mikä tarkoittaa, että kysymykset ovat haastateltaville samat, mutta valmiita vastausvaihtoehtoja ei käytetä kuten strukturoidussa haastattelussa. (ks. Eskola & Suoranta 1998, 87.)

3.3.2. Aineiston laajuus

Valitsimme aineistomme laajuudeksi Haapaveden kaupungin kahden toimipisteen kävijät; seurakunnan perhekerhon sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvilan. Perhekerhosta saimme kyselyihin vastauksia 13, ja perhekahvilasta 6. Emme lähteneet etsimään niitä

henkilöitä, jotka eivät kyselyn aikana olleet toiminnoissa mukana, vaan kyselyyn vastasivat vain ne, jotka olivat kyselyjen keruuhetkellä paikalla. Aineiston koko olisikin pyrittävä säätämään sellaiseksi, ettei tiedon keruuseen kulu liikaa aikaa, eikä tule kohtuuttoman kalliiksi. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistona voi olla vaikka vain yhden henkilön haastattelu (Hirsjärvi ym. 2007, 174-176.)

”Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tavoitteena ymmärtää tutkimuskohdetta. Usein tutkimus alkaa siitä, että tutkija yrittää kartoittaa kentän, jossa hän toimii... ..Aineiston koko määräytyy näissä tapauksissa sen mukaan, miten monta jäsentä tällaiseen ryhmään sattuu kuulumaan (Hirsjärvi ym. 2007, 176-177).” Me toimimme juuri näin. Ensin tutustuimme sekä perhekerhon että perhekahvilan toimintaan osallistumalla, ja kyselyyn vastasi niin monta, kuin kävijöitä niillä kerroilla sattui paikalla olemaan.

3.4. Aineiston analyysi

Eskolan ja Suorannan (1998, 138) mukaan laadullisen aineiston analyysin tarkoitus on luoda aineistoon selkeyttä ja siten tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Kvalitatiivinen analyysi vaatii absoluuttisuutta; kaikki luotettavina pidetyt seikat on kyettävä selvittämään siten, että ne eivät ole ristiriidassa tulkinnan kanssa. Laadullisessa analyysissä ei johtolangoiksi kelpaa tilastolliset todennäköisyydet. Laadulliseen analyysiin kuuluu kaksi vaihetta, jotka käytännössä nivoutuvat aina toisiinsa; havaintojen

pelkistäminen ja arvoituksen ratkaiseminen (Alasuutari 1999, 38-39.)

Hirsjärvi ym. (2007, 216) toteavat, että kerätyn aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko ovat tutkimuksen ydinasioita. Analysointi on kaikista haastavin vaihe tutkimuksen teossa. Se on kaikista olennaisin osa koko opinnäytetyötä. Siihen kului meidän opinnäytetyössämme eniten aikaa. On vaikeaa saada paperille johtopäätöksiä, jotka ovat tosia, olennaisia ja aineistosta ilmeneviä.

Sovelsimme omaan aineistoomme myös määrällistä analyysiä; kvantifioimme vastauksia, eli luokittelimme vastauksista esimerkiksi vastaajien iät. Näin oli aika helppo lähteä liikkeelle aineiston analysoinnissa. ”Jos haluaa ja taulukoista pitää, voi eritellä tarkkoina lukuina aineistosta nousevia seikkoja. Voi verrata eri ryhmiltä kerättyjä vastauksia ja etsiä vastauksissa tapahtumiin vaikuttaneita tekijöitä, luokitella ja laskea niitä.” (Eskola ym. 1998, 166)

3.4.1. Havaintojen pelkistäminen

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistoa tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota aina siihen, mikä on teoreettisen viitekehyksen ja kulloisenkin kysymyksenasettelun kannalta olennaista. Omassa tutkimuksessamme tämä oli välillä hankalaa, sillä yritimme kuitenkin saada vastauksista kaiken mahdollisen irti. Alasuutarin (1999, 40-43) mukaan laadullisessa analyysissä yksikin poikkeus kumoo säännön, osoittaa, että asia pitää miettiä uudelleen. Aluksi, oman aineistomme analyysissä, aina kun luulimme pää-

sevämme johonkin johtopäätökseen, joku poikkeus laitto analyysimme uusiksi. Se teki välillä analysoinnista puuduttavaa. Kaikista vaikeinta on yrittää löytää suurempia linjoja vastauksista, erojahan löytää helposti. Alasuutari (1999, 40-43) toteaa myös, kuinka laadullisessa analyysissä on tärkeää pyrkiä pelkistämään raakahavainnot mahdollisimman suppeaksi havaintojen joukoksi.

3.4.2. Arvoituksen ratkaiseminen

Alasuutari (1999, 44-48) kertoo arvoituksen ratkaiseminen tarkoittavan sitä, että tuotettujen johtolankojen ja käytettävissä olevien vihjeiden pohjalta tehdään merkitystulkinta tutkittavasta ilmiöstä. Kun tuloksia tulkitaan, viitataan kirjallisuuteen tai muuhun tutkimukseen.

Meidän opinnäytetyöhömmä sopivaa kirjallisuutta oli aika vaikea löytää. Alasuutari (1999, 44-48) selittää kuinka usein arvoituksen ratkaisemisen yhteydessä esiin tulevat uudet kysymyksenasettelut johtavat uusiin aineiston osien vaiheisiin, mutta arvoituksen ratkaisemisen johtolankoina käytetään myös niitä erityisiä, yksittäisiä tapoja joilla eri ihmiset ilmaisevat jonkin asian. Lisäksi usein viitataan myös tilastotietoihin, muihin tutkimuksiin ja teoriakirjallisuuteen. Mitä enemmän samaan ratkaisumalliin sopivia johtolankoja voidaan löytää, sitä todennäköisemmin ratkaisu on oikea. Täydellistä varmuutta tieteellinen tutkimus ei voi koskaan saavuttaa. Mitä enemmän viittauksia muihin lähteisiin on, sitä luotettavampana lukija voi tutkimusta pitää.

3.5. Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen tekemisessä pyritään siihen, että tutkimus olisi mahdollisimman luotettava. Joka tapauksessa tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta. Se voidaan todeta esimerkiksi niin, että kaksi tutkijaa päätyy samanlaiseen tulokseen. Toinen tutkimustuloksiin liittyvä käsite on validius eli pätevyys; se tarkoittaa sitä, että tutkimus mittaa juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. (Hirsjärvi ym. 2007, 226.)

Eettisiä ongelmakohtia ovat muun muassa tutkimuslupaan liittyvät kysymykset, tutkimusaineistonkeruuseen liittyvät ongelmat ja osallistumiseen liittyvät ongelmat. (Eskola ym. 1998, 52-53). Meidän tutkimuksessamme kysyimme luvan sekä järjestävältä taholta –MLL ja seurakunta- sekä tutkitavilta siinä mielessä, että kenenkään ei ollut pakko vastata kyselyyn. Havainnointiimme emme tosin kysyneet kävijöiltä lupaa, kerroimme kyllä millä asialla olimme. Kukaan ei ainakaan ääneen vastustanut läsnäoloamme, emmekä jälkeempäkään kuulleet, että olisimme jotakin häirinneet. Tutkimusaineistonkeruuseen ei meidän tutkimuksessamme liittynyt ongelmia, sillä emme nauhoittaneet ohjaajia haastattellessamme. Osallistumiseen liittyviä ongelmia ei mielestämme ilmennyt, osallistuimme toimintaan samalla tavoin kuin muutkin kävijät. Ensimmäisellä havainnointikerralla esittelimme itsemme, ja kerroimme, että teemme opinnäytetyötä, johon kuuluu kyselyt. Kerroimme myös, että vastaaminen ei ole pakollista, ja että olimme valmiita vastaamaan mahdollisiin kysymyksiin. Vastaanotto kyselyille oli hyvä. Kyselyyn

vastanneille kerrottiin, että vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Kyselyt tehtiin nimettöminä, eikä missään vaiheessa tekijöiden nimet tulleet ilmi. Tosin me tutkijat osasimme yhdistää tietyt vastaukset tiettyihin ihmisiin.

Hirsjärven (2007, 228) mukaan laadullinen tutkimus on sitä luotettavampi, mitä tarkemmin tutkija kuvaa tutkimuksen toteuttamisen vaiheita. Aineiston tuottamisen olosuhteet tulisi kertoa mahdollisimman selkeästi. ”Niin määrällisessä kuin laadullisessakin tutkimuksessa voidaan tutkimuksen validiutta tarkentaa käyttämällä tutkimuksessa useita menetelmiä. Tutkimusmenetelmien yhteiskäytöstä käytetään termiä triangulaatio.” (Hirsjärvi ym. 2007, 228). Me keräsimme opinnäytetyössämme aineistoa kolmella eri tavalla; havainnoimalla, haastattelemalla ja kyselyn avulla. Havainnointi täydensi sekä haastattelua että kyselyä.

4. TULOKSET

4.1. Yleistä

Tekemämme kyselyt antoivat meille osittain samantyyllisiä vastauksia niin Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvilan kävijöiden kuin seurakunnan perhekerhon kävijöiden osalta. Tämä johtui osittain siitä, että osa vastaajista kävi molemmissa toiminnoissa, ja siten vastasi kyselyymme kummassakin paikassa. Kyselyt teimme huhti-toukokuun 2009 aikana. Vastaanotto kyselyille oli positiivinen ja jokainen osallistuja vastasi kyselyymme, vaikka osa joutuikin vastaamaan kahteen kertaan.

4.1.1. Ohjaajat

Ohjaajat ovat niin perhekahvilassa kuin perhekerhossakin tehtäväänsä sitoutuneita. MLL:n ohjaajat ovat nuorempia kuin seurakunnalla. Jokainen näistä MLL:n ohjaajista toimii tällä hetkellä kotiäitinä. Molemmissa toiminnoissa ohjaajina on kolme naista. Srk:n perhekerhon ohjaajat ovat palkattuja, kun taas MLL:n perhekahvilan ohjaajat toimivat täysin vapaaehtoisesti. Kaikilla ohjaajilla koulustaustana on korkeakoulututkinto. Ohjaajien roolit eroavat paljon perhekahvilassa ja perhekerhossa. Perhekahvilan ohjaajien rooleina ovat perhetyön vastaavia sekä perhetyöntekijä. Perhekerhon ohjaajien roolit taas ovat perhekahvilavastaava, raha- ja tarvikevastaava sekä vetäjä. Vanhanen-Silvendoin (1996, 232) toteaa äitiryhmän hyvänä puolena pidettävän sitä, ettei se velvoita mihinkään, jollei itse niin halua. Äitiryhmään osallistuvia äitejä erottaakin toisistaan se osallistuvatko he ryhmän toimintaan vai järjestävätkö he sitä.

4.1.2. Tilat

Tilat molemmilla toiminnoilla eroavat keskenään jo siinä, että seurakunnan perhekerhon tilat kuuluvat Haapaveden ev.lut. seurakunnalle, kun taas Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvilan tilat kuuluvat Haapaveden kaupungille, joka on luovuttanut tilat korvauksetta käyttöön. Seurakunnan tilat palvelevat selkeästi paremmin kyseessä olevaa toimintaa, sillä ne on suunniteltu lasten käyttöön, kuten esimerkiksi pikkupöydät ja –tuolit sekä

kaapistot. Perhekahvilan tilat ovat yhteiskäytössä muiden toimijoiden kanssa, ja tilat on siten suunniteltu lähinnä aikuisille. Niinpä tilat ovat tarkoituksenmukaisemmat vanhemmille. Siivoukset molemmissa tiloissa hoitavat ulkopuoliset siivoojat, sekä ohjaajat ja kävijät omalta osaltaan.

4.1.3. Budjetti

Seurakunnan perhekerhon rahoitus kuuluu seurakunnan omaan budjettiin, eikä perhekerho saa avustusta ulkopuolelta, välipalan kahviraha oli kävijöille vapaaehtoinen. Huomasimme, että suuri osa vanhemmista ei maksanut mitään, vaikka lapsia oli mukana useampi, ja tarjolla oli aina tuoretta sämpylää. Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvilan rahoitus saadaan niin kahvimaksuilla kuin kirpputorituotoilla sekä paikallisyhdistysten sekä kaupungin avulla.

4.1.4. Ohjaajien parannusehdotukset

Tämän hetken parannusehdotuksiksi srk:n perhekerho luetteli laulu-, leikki- ja satuhetkien lisäämisen, mikäli pienet tilat eivät hankaloittaisi tätä. MLL:n perhekahvila taas käyttää tämän hetken resursseja lelu- ja kirjahankintoihin mahdollisuuksien mukaan. Paremmilla resursseilla molemmat toiminnot tekisivät enemmän retkiä eri kohteisiin. Srk:n perhekerho haluaisi suuremmat tilat, vanhemmille tarkoitettua ohjelmaa, laulu- ja leikkihetkiä lisää sekä äi-

deille omat hetket. MLL:n perhekahvila muuttaisi paremilla resursseilla perhekahvilan ajankohdan paremmaksi, sillä tämän hetken ajankohta osuu juuri lasten päiväunien aikaan. Myös uusia vetäjiä kaivataan perhekahvilaan.

4.2. Osallistujat

Vastauksia seurakunnan perhekerhosta tuli 13, joista kaikki olivat naisia ja äitejä. MLL:n perhekahvilassa vastaajia oli kuusi, joista myös kaikki olivat naisia ja äitejä.

4.2.1. Kävijöiden taustatiedot

Seurakunnalla aikuisten kävijöiden ikäjakauma oli laajempi; 25-44 vuotta, MLL:llä vastaava jakauma oli 27-40 vuotta. "Äitiryhmissä käy iältään, ammatiltaan ja koulutustaustaltaan hyvin erilaisia naisia, joilla kullakin on oma henkilökohtainen äitiyshistoriansa... Äitiryhmiä voi pitää keskiluokkaisena ilmiönä, jos niitä tarkastellaan mukana olevien naisten perhesuhteiden, heidän koulutustaustansa ja ammattinsa perusteella. (Vanhanen-Silvendoin 1996, 230.)" Me emme kyselyissämme huomanneet kysyä kävijöiden koulutustaustaa tai ammattia.

Taulukko 1. Osallistuvien äitien ikäjakauma

Äitien iät	SRK	MLL	yht.
25-29v.	5	1	6
30-34v.	6	2	8
35-39v.	1	2	3
40-44v.	1	1	2
yht.	13	6	19

Kyselyn aikana lapsia oli mukana MLL:lla 13, ja ikäjakauma 1-6v. Seurakunnalla lapsia oli 25 ja ikäjakauma 1-6v. Yhden lapsen äitejä kävi kummassakin toiminnassa vähiten, kun taas kahden, tai useamman lapsen äitejä toiminta kiinnosti enemmän. Toiminnoissa oli mukana eniten 30-34-vuotiaita äitejä, ja toiseksi eniten 25-29-vuotiaita äitejä. Pienten lasten, 1-2-vuotiaitten, kanssa toiminnoissa käydään eniten.

Taulukko 2. Osallistuvien lasten ikäjakauma

Lasten iät	SRK	MLL	yht.
1-2v.	11	5	16
3-4v.	9	4	13
5-6v.	5	4	9
yht.	25	13	38

4.2.2. Yhdessä vai erikseen

MLL:llä puolet äideistä kaipaasi eri-ikäisille lapsille eriytettyä toimintaa, mutta seurakunnalla määrä oli vähemmän kuin puolet. Halukkuus oli vähäisempää kuin kuvittelimme, vaikka suurin osa vanhemmista oli mukana useamman lapsen kanssa. Ilmeisesti äidit halusivat, että kaikki olisivat samassa tilassa.

"En erityisesti, mutta tilojen suhteen pienille voisi olla oma rauhallisempi paikka." Srk perhekerho

"Isommille lapsille voisi olla heidän ikätasoaan vastaavaa toimintaa enemmän. Esim. ohjattuja leikkejä, joskus ahdasta ja pienten leikit jää isojen jalkoihin." Srk perhekerho

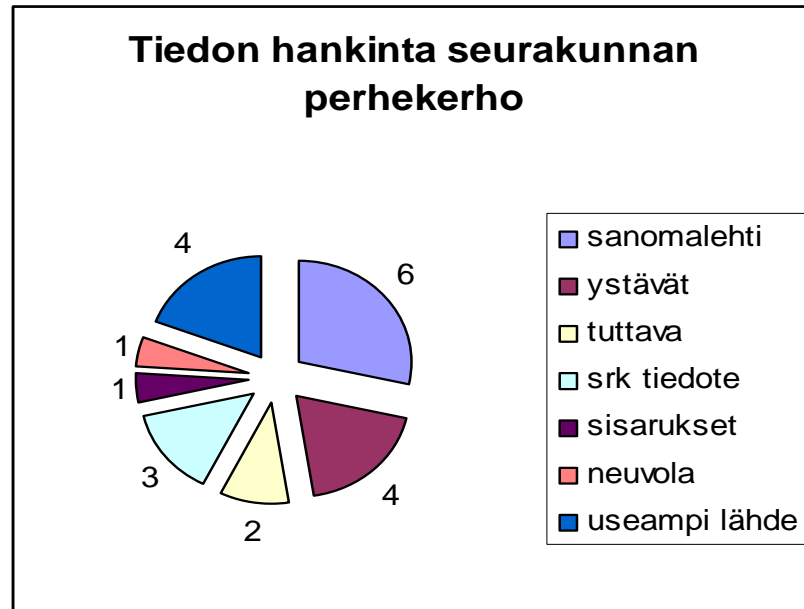
"Isommille lapsille olisi ihanaa olla joskus peliä/leikkejä, tulisi oman ikäistä seuraa ja opittaisiin niitä yhdessä leikin taitoja. Mutta ei välttämättä eriytettyä toimintaa vaan enemmän lasten laululeikkejä tms. kaikille." Srk perhekerho

"Enpä oikeastaan. Ohjattu toiminta (askartelu tms.), yhteinen lauluhetki ja välipala rytmittävät kivasti toiminta-ajan." MLL perhekahvila

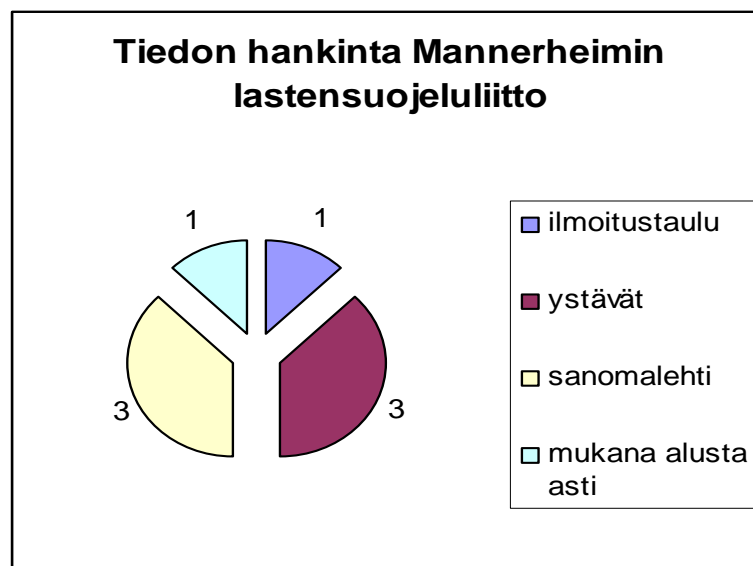
4.2.3. Tiedottaminen

Tiedotus molemmista toiminnoista oli laaja. Tietoa löytyi niin lehden palstalta, ilmoitustaululta, erilliseltä tiedotteelta ja ystäviltä. Molemmissa toiminnoissa, niin perhekerhossa kuin perhekahvilassa, suurin osa kävijöistä oli saanut tiedon ystäviltä tai lehdestä. Seurakunta on tiedottanut myös

omalla tiedotteellaan, kun taas MLL:lle toivottiin parempaa mainontaa.

Kuvio 1. Perhekerhon tiedonhankinta

Kuvio 2. Perhekahvilan tiedonhankinta

4.2.4. Toimintojen erot

Muissa vastaavissa toiminnoissa käynti oli aktiivista, ja vastaajat kertoivat käyvänsä muun muassa musiikkileikkikoulussa, perheuinissa sekä muissa maksullisissa harrasteissa. Viisi vastaajista käy sekä MLL:n perhekahvilassa että srk:n perhekerhossa.

Toimintojen eroja kyseltäessä molemmissa kyselyissä eroja toiminnoille löydettiin. Kirkolliset erot, sekä seurakunnan palkatut ohjaajat ja resurssit esiintyivät molemmissa. Teoreetista taustaa-kappaleessa selvitimmekin jo tarkemmin seurakunnan arvopohjaa. Lisäksi muita eroja olivat toimintojen maksullisuus, ohjatun toiminnan määrä, leikin laatu ja toimintatilojen kokoerot.

*”Esim. verratessa musiikkikerhoon, ei useinkaan sa-
nallakaan mainita mitään kristillistä. Ei etes joulun
lähestyessä”* Srk perhekerho

*”Seurakunnan toiminnassa on luterilaista uskontoa
tunnustavaa leimaa”* Srk perhekerho

*”Seurakunnalla käsitellään asioita kirkon näkökul-
masta. Lapset saa tietää ”elämän perusasioita”
”elämään kuuluvia asioita” oikealla tavalla. ”Ammatti-
laisten” kertomana. Seurakunnalla palkattuja
ohjaajia, MLL:llä enempi vapaaehtoisia. Samoin pi-
täisi olla MLL, niin sielläkin olisi ohjelma
monipuolisempaa”* Srk perhekerho

*”Perhekahvilassa toiminta vapaampaa, ja onkin kiva,
että lasten leikkiessä vanhemmat voivat seurustella
toistensa kanssa.”* MLL perhekahvila

4.2.5. Mukanaolon perusteet

Mukanaolon perusteita vastaajat löysivät samankaltaisista asioista. Näitä olivat muun muassa vaihtelu arkeen, sosiaaliset tavoitteet sekä tekemistä kotitöiden rinnalle.

”Äitiryhmä tarjoaa tilaisuuden vertailla omia ja toisten kokemuksia äitiydestä ja äitinä olost. Ryhmässä puhutaan erilaisista ongelmista joita äidit kohtaavat. Nämä voivat olla yleisiä lasten kasvatuspulmia tai henkilökohtaisia erityisesti jonkun äidin elämäntilanteeseen liittyviä pohdintoja. Vastaavasti puheenaiheet voivat liittyä tavallisiin käytännöntilanteisiin (lasten ruokaan ja syömiseen, lasten sairauksiin) tai sitten periaatteellisiin tai muuten vain laajempiin teemoihin (äitiyteen, vanhemmuuteen, ihmissuhteisiin). Nämä keskustelunaiheiden eritasot nivoutuvat yhteen ja sekoittuvat puheessa sillä pienten lasten kanssa periaatteelliset kysymykset kohdataan konkreettisina ongelmina päivittäisissä tilanteissa.” (Vanhanen-Silvendoin 1996, 233.) Havainnoidessamme toimintaa huomasimme, että keskustelutilanteita tärkeistä asioista ei järjestämällä järjestetty, vaan asiat keskusteltiin luonnollisesti muun toiminnan ohessa.

”Tuo vaihtelua kotiäidin arkeen, näkee muita aikuisia, ajankohta aamupäivällä sopiva, hartaushetkien kautta kristillinen kasvatus tukee kodin kasvatuksen arvoja” Srk perhekerho

”Lapsi tykkää kovasti, kun saa touhuta muiden lasten kanssa, ja onhan tämä vaihtelua molempien arkeen.” MLL perhekahvila

"On mukava tavat muita vanhempia, lapset saavat sosiaalista toimintaa. Vetäjänä on muutakin puuhaa kuin kotityöt." MLL perhekahvila

Taulukko 3. Äitien mukana olon perusteet

Mukanaolon pe- ruste äidit	SRK	MLL	yht.
seuraa itselle	8	4	12
seuraa lapselle	9	3	12
vaihtelua arkeen	3	2	5
virikkeitä lapselle	2	1	3
kasvatuksellisuus	4	2	6
virkeys	1	-	1
lasten innostus	2	-	2
ideoita arkeen	1	-	1
muu tekeminen	-	1	1

Äidit ovat mukana toiminnassa pääsääntöisesti samoista syistä sekä perhekahvilassa että -kerhossa. Tärkeimpiä syitä olivat seura äideille ja lapsille. Myös kasvatuksellisuus oli yksi tärkeä syy.

Taulukko 4. Lasten mukanaolon perusteet

Mukanaolon pe- ruste lapset	SRK	MLL	yht.
kaverit	10	5	15
vaihtelu arkeen	3	2	5
virikkeet	3	1	4
sosiaalisuus	4	2	6
uudet kokemukset	2	-	2
lapsen halu	1	-	1
viikon rytmittämi- nen	2	-	2
kasvatuksellisuus	-	1	1

”Useimmilla äideillä kiinnostumisen syynä on ollut halu tavata muita samassa elämäntilanteessa olevia äitejä. Päivisin kotona olevat äidit kaipaavat toisten aikuisten seuraa vastapainona arkisille, usein myös yksinäisille rutiineille... ...Äitiryhmä voi olla eräänlainen sisääntuloväylä vieraassa asuinyhteisössä, sillä ryhmässä on mahdollisuuksia solmia uusia tuttavuuksia.” (Vanhanen-Silvendoin 1996, 230) Meidän tutkimuksessa yksikään äiti ei ilmoittanut tulleensa mukaan äitiryhmän toimintaan saadakseen uusia tuttavuuksia, vaikkakin havaintojemme mukaan ainakin yksi äideistä oli uusi paikkakunnalla ja ehkä mukana juuri tästä syystä.” Jotkut äidit pitävät mukaantulonsa syynä paitsi omaa seurankaipuutaan myös sitä, että lapset voivat tavata toisia lapsia.” (emt., 230–231) Meidän tutkimuksessa tämä oli tärkein mukanaolon peruste. Mukana toiminnassa oli myös äitejä, jotka tulivat ystävän kanssa ja muodostivat oman pienen ”juoruporukan” lasten leikkiessä ohjaajien valvovan silmän alla.

4.2.6. Vaihtoehtoista tekemistä

Mikäli Haapavedellä ei olisi srk:n tai MLL:n järjestämää toimintaa, keksisivät äidit jotakin muuta. Suurin osa kyläilisi tuttujen luona, osa puuhastelisi vain kotona. Myös eri toiminnat kiinnostivat kuten esimerkiksi muskari, jumppa, ulkoilu/leikkipuisto ja jopa päivähoito.

”Kristilliseltä pohjalta ajatellen, kertoisin kristillisyydestä sisältöineen lasten kirjojen kautta. Teen sitä kyllä lisänä muutenkin.” Srk perhekerho

”Enpä tiedä... Toivon todella kerhojen jatkuvan, sillä ne ovat todella tärkeitä lapsille, mutta myös vanhemmille!! Kerhotoimintaa voisi olla myös enemmänkin:)” Srk perhekerho

”Nytkin käymme lasten kanssa muskarissa, jumpassa ja seurakunnan perhekerhossa, joten niissä kävisimme. Hyvä kuitenkin, että paikkakunnalla on monipuolista toimintaa ja myös uskonnollisesti sitoutumaton perhekahvila (vrt. perhekerho).” MLL perhekahvila

Vanhanen-Silvendoin (1996, 237–238) toteaa äitiryhmien sitoutuvan muutoksiin jo perusluonteensa vuoksi: esteenä ryhmien kiinteälle institutionalisoitumiselle ovat paitsi äitien seurantarpeen lyhytaikaisuus ja ryhmäläisten suuri vaihtuvuus, myös se, että äitiys muuttaa muotoaan. Yhteistä kaikille eri äitiryhmissä oleville äideille on kuitenkin se, että tapaamisten merkitys muuttuu elämäntilanteen muuttuessa – jossain vaiheessa ryhmän aika on ohi. Keväällä tapahtuneen havainnointimme aikana ryhmän kokoonpano pysyi jokseenkin samana. Kuitenkin tulevia muutoksia oli nähtävissä, sillä muutama äideistä odotti perheenlisäystä, mikä osaltaan vaikuttaa ryhmän rakenteeseen hetkellises-

ti. Myös kesäntulo ja sen jälkeinen syksy tuovat omat muutoksensa kävijäkuntaan. Luonnollisesti myös lastenkasvu kouluikäiseksi antaa äideille mahdollisuuden hankkia muita aktiviteetteja. MLL:n perhekahvilassa kävijämäärä oli huolestuttavan vähäinen, ja tämä pisti meidät pohtimaan jatkuisiko kahvilatoiminta, mikäli kävijämäärä vielä laskisi tai aktiivitoimijat lopettaisivat syystä tai toisesta.

Kuten Vanhanen-Silvendoinkin (1996) toteaa, ettei seurakunnan perhekerho edellytä mukanaolevien äitien aktiivista panosta, sillä ryhmän toiminta ei ole riippuvaista heistä vaan perhekerho on ”virkamiesvetoinen”. Toisin kuin MLL:n perhekahvilan toiminta on sidoksissa ryhmäläisten yksilöllisiin tiettyyn elämänvaiheeseen liittyviin tarpeisiin, eikä sen kantavana-ajatuksena ole mitään tiettyä ideologiaa tai muuta ryhmän pysyvyyteen vaikuttavaa tekijää.

Oman toiminnan järjestäminen ei saanut kannatusta Haapaveden perhekerhon kävijöissä. Perhekerhossa suurin osa ei voisi kuvitella itse järjestävänsä vastaavaa toimintaa, kun taas MLL:lla suurin osa voisi järjestää. Molemmissa papereissa esiintyi liikuntakerho. Puolet MLL:n kyselyyn vastanneista (kolme kuudesta) järjestää jo jotain vastaavaa toimintaa. Perhekerhon kävijöistä useampi voisi kuvitella järjestävänsä avointa päiväkotitoimintaa. ”Ilman organisointikykyisiä tietäviä ja innostuneita ihmisiä, ei tapahdu mitään.”(Aila-Leena Matties, 1990, 86)

"Kyllä. Esim. avointa päiväkotitoimintaa. Pienten lasten perheille on ohjatun ja sopivan toiminnan tilaus olemassa. Perheen yhteinen liikuntahallivuoro lapsille sopivan liikunnan merkeissä." Srk perhekerho

"Kyllä, olen perhekahvilassa yhtenä vetäjänä ja lisäksi kokoonnumme ystäväperheiden kanssa jumppaamaan kerran viikossa – siksi, että itse järjestetty toiminta sopii omaan perhetilanteeseen paremmin (aikatauluihin)" MLL perhekahvila

"Kyllä. Esim. lasten käsityö tai askartelukerhoa. Koska alan koulutusta ja pidän lasten kanssa työskentelystä." MLL perhekahvila

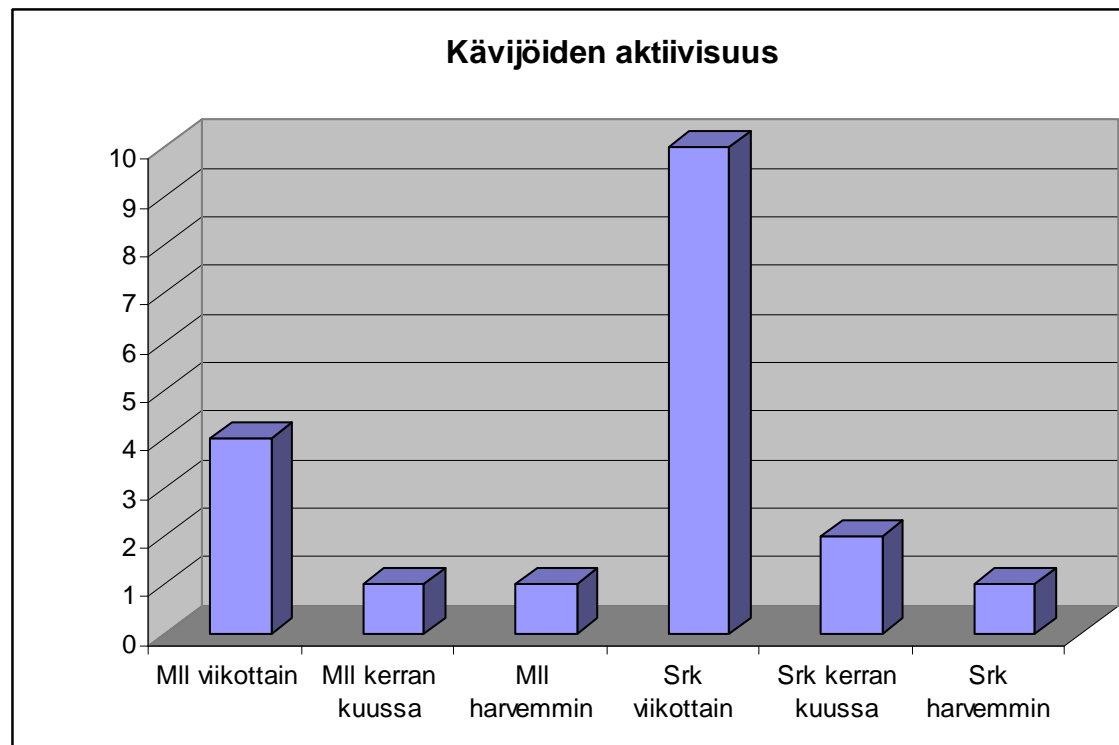
Haapaveden kaupunki on järjestänyt asukkailleen monipuolista tekemistä vapaa-ajalle. Kuitenkin enemmistö kyselyymme vastanneista kaipaa jotakin lisätoimintaa. Liikunta oli keskeisessä roolissa vastauksissa. MLL:n vastauksissa toivottiin myös miehet huomioitavan. Idea 3-vuotiaiden omasta päiväkerhosta tuli seurakunnan lomakkeista. Muutenkin toimintaa erityisesti 3-vuotiaille toivottiin enemmän, varsinkin perhekerhon kävijöiden taholta.

"Haapavedellä on melko monipuolisesti harrastusmahdollisuuksia, mutta suurin ongelma on päällekkäisyys: maanantai-iltaisin on lapsille vaikka mitä yhtäaikaan. Itselleni en varsinaisesti kaipaa "kotitähtitoimintaa". MLL perhekahvila

Suurin osa vastanneista osallistui muuhunkin samankaltaiseen toimintaan niin perhekerhossa kuin perhekahvilassa. Konsertit olivat ainoa yhdistävä piirre srk:n ja MLL:n välillä perhekerhon ja -kahvilan lisäksi. MLL:n perhekahvilan muu rinnakkaistoiminta oli kirpputorilla asioiminen ja toiminta sekä MLL:n jäsenenä toimiminen. Srk:n perhekerhon vastauksissa ilmenneet toiminnot olivat päiväkerhot, jumalanpalvelukset, H-Y:n seurakunta, perhekerho sekä lastenkerho.

4.2.7. Kävijöiden aktiivisuus

Kyselyyn vastanneista suurin osa kävi toiminnoissa viikoittain. Seurakunnan perhekerhon kävijöistä sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvilan kävijöistä lähes kaikki vastanneet olivat viikoittaisia kävijöitä, ja vain muutama kävi harvemmin kuin kerran kuukaudessa.

Kuvio 3. Kävijöiden aktiivisuus

”Osallistujien määrä saattaa erikerroilla vaihdella paljonkin... ..Ryhmien toiminta ei ole sitovaa, vaan mukaan voi tulla silloin kun itselle sopii... ..Osalle kerholaisista koontumisista on tullut yksikertaisesti tapa tai tottumus. Niinpä ryhmään sitoutumisessa on eroja paitsi eri äitiryhmien välillä myös samassa ryhmässä mukana olevien äitien kesken.” (Vanhanen-Silvendoin 1996, 231) Meidän havaintojemme mukaan tämä todellakin pitää paikkansa, sillä jotkut äidit olivat toiminnassa mukana joka kerta ja sitten oli niitä äitejä jotka kävivät harvemmin.

4.2.8. Toiminnan tarpeellisuus

Kaikki vastaajat pitivät perhekerhon ja -kahvilan toimintaa tarpeellisena. Tärkeimpänä syynä oli henkireikä arkeen sekä muualta muuttaneiden auttaminen sopeutua kaupunkiin ja ystävien sekä tuttavien löytäminen.

Muiden vanhempien tapaaminen kerhon ulkopuolella on suotavaa, ja enemmistö vastaajista tapaa toisiaan myös perhekerhon/-kahvilan ulkopuolella. Vain pari vastaajista jäi ilman toiminnan ulkopuolista seuraa. Vanhemmat olivat tekemisissä vain lasten kautta.

Vanhanen-Silvendoin (1996,231) mukaan osa äideistä haluaa olla enintään hyvänpäivän tuttuja äitiryhmässä tapaamiensa naisten kanssa. Syy tähän on se, että heidän mielestään tuntemattomien kanssa on helpompi puhua aroistakin aiheista. Osalle äideistä ryhmään kuulumisen idea taas on juuri siinä, että ryhmässä tutustuu toisiin äiteihin ja tutustumisen jälkeen osaa kertoa omista asioistaan enemmän. Havainnointimme perusteella voimme nähdä tämän väitteen pitävän paikkansa myös meidän kohteissamme. Osa äideistä osallistui aktiivisesti keskusteluihin ja jäi vaihtamaan ajatuksia vielä toiminnan jälkeenkin kun taas osa äideistä keskittyi lähinnä kuunteleluun ja poistui toiminnan jälkeen välittömästi ja vähin äänin. Vanhanen-Silvendoin (1996,234) toteaa myös jokaisen ryhmäläisen vaikuttavan omalla persoonallisuudellaan tilanteen sisältöön ja siihen mistä puhutaan ja miten asiat tuodaan esiin. Osalle äideistä on helppoa avatutua ja he haluavatkin kertoa elämästään avoimesti ja punnita omia ajatuksiaan toisten kanssa kun

taas osa pysyttelee mieluummin hiljaisen kuuntelijana ja pohtii keskusteluja itsekseen omassa mielessään.

Kukaan kyselyyn vastanneista äideistä ei maininnut erikseen tapaavansa muita vanhempia ilman lapsia. ”On kuitenkin muistettava, että kaikki puhe äitiryhmissä ei liity suoraan äitiyteen. Toisaalta kyse voi olla siitä, että äitiyttä ei irroteta muusta, sitä ei ole edes olemassa jonakin erillisenä, selvästi ja samalla mielekkäästi rajattavana alueena naisen elämässä. Tai sitten kyse on yksinkertaisesti siitä, että äitiyden ja äitinä olon voi välillä unohtaa joko tietoisesti tai tiedostamatta ilman sen suurempaa dramatiikkaa.” (Vanhanen-Silvendoin 1996, 235.) Ollessamme äitiryhmissä havainnoimassa huomasimme varsinkin nuorten äitien puhuvan keskenään muistakin asioista kuin perhe-elämästään ja lapsista. Mielestämme tämä mahdollisuus puhua muistakin asioista kuin äitiydestä on virkistävää monelle äidille. Sillä vaikka elämä täyttyy kodin- ja lastenhoidollisilla töillä, on muistettava, että äiti on myös ihminen ja ennen kaikkea nainen, jolla on myös omat tarpeet. Vanhanen-Silvendoin (1996,238) mukaan ryhmissä toisiinsa tutustuneiden, keskenään samanhenkisten äitien keskuuteen voi syntyä pitkäaikaista ja laajaa kanssakäymistä myös ryhmien ulkopuolella. Tällainen kanssakäyminen voi levittäytyä eri suuntiin, vaikka ei saakkaan vakinaista taikka virallista muotoa.

Enemmistö lapsista tapaa perhekerhon/-kahvilan ulkopuolella. Lapset näkevät toisiaan kyläillessä, mutta myös leikkipuistossa, yhteisessä liikuntahallivuorossa, jumpassa, muskarissa, seurakunnan päiväkerhossa sekä muissa harrastuksissa. Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rasku-Puttonen (2006, 153-154) toteavat ystävyssuhteiden antavan lapsille tunteen keskinäisestä

yhteenkuuluvuudesta sekä myös ryhmän jäsenyydestä. Nämä suhteet voivat olla hyvinkin pysyviä ja ulottua myös lasten vapaa-aikaan tai sitten lapset voivat pitää ystävinään sen hetkisiä leikkikavereitaan, jolloin ystäviä saattaa olla paljonkin. Lapset omaksuvatkin vähitellen ystävyyydessä tarvittavia sosiaalisia taitoja, joita he harjoittelevat ja kehittävät yhdessä. Ystävyyssuhteet voivat vaikuttaa lapsen ymmärrykseen esimerkiksi vaikeisiin ongelmiin, käsiteisiin, tai ihmissuhteisiin liittyen. Tämän lisäksi ystävyyssuhteilla on vaikutusta lapsen onnellisuuteen.

4.2.9. Kävijöiden parannusehdotukset

Toiminnalle vastaajat löysivät joitakin parannusehdotuksia. MLL:n kävijöistä suurin osa näki toiminnassa parannettavaa, kun taas srk:n kävijät olivat toimintaan varsin tyytyväisiä. Molemmissa haluttiin enemmän ohjattua toimintaa, muun muassa lauluja ja leikkejä. Yksi halusi lisää mainontaa, hänen mielestään toiminnasta ei tiedotettu tarpeeksi. Lisäksi MLL:n perhekahvilaan haluttiin parannuksia ajankohtaan, lisää vetäjiä sekä lisää kävijöitä. Srk:n perhekerhoon toivottiin seuraavia parannuksia: toiminnan parantaminen, esimerkiksi tempurata, hartaushetken aikaistaminen ja kerhon pitäminen useamman kerran viikossa.

”Vetäjiä enemmän, jotta vastuuta voi jakaa. Kävijöitä pitäisi olla enemmän, jotta toiminnassa olisi mieltä. Ajankohta aamupäivään. Ohjatut laululeikit, satutunnit jne. olisivat kivoja.” MLL perhekahvila

”Ajankohta voisi olla aikaisempi, varsinkin jos perheessä on niin pieniä lapsia, että nukkuvat

päikkäreitä. Voisikohan toimintaa myös mainostaa enemmän esim. jossain lastentapahtumissa, kun tuntuu, ettei tieto tavoita kaikkia.” MLL Perhekahvila

Kaiken kaikkiaan vanhemmat olivat tyytyväisiä toimintoihin. Tällainen toiminta tuntui tulevan tarpeeseen Haapavedellä, ja sen toivottiin jatkuvan.

5. Pohdinta ja tulosten yhteenveto

5.1. Tulosten yhteenveto

Vertailtuamme saatuja vastauksia, huomasimme seurakunnan perhekerhon olevan selkeästi suositumpi kuin MLL:n perhekahvila. Kyselyyn vastanneissa oli niitä äitejä, jotka kävivät molemmissa, ja oli myös niitä, jotka olivat valinneet selkeästi itselleen ja lapsilleen paremmin sopivan vaihtoehdon. Mahdollisia syitä perhekerhon suosintaan ovat mielestämme tiedotus, kristillinen kasvatus (hartaus), paremmat tilat, ohjaajien ammattitaito, ajankohta ja ohjatun toiminnan määrä. Koska seurakunta järjestää paljon muutakin toimintaa, saattavat vanhemmat ja lapset olla toisille jo entuudestaan tuttuja. Oman havainnointimme perusteella seurakunnan perhekerhoon oli helpompi päästä sisään, kun taas MLL:n perhekahvilassa oli jo muodostunut tietynlaiset ”piirit”, joihin pääseminen tuntui vaikeammalta.

5.2. Pohdinta

Aloitimme opinnäytetyömme jo alkukeväästä 2009. Aluksi tarkoituksemme oli saada opinnäytetyö tehtyä jo keväällä, ja valmistua, mutta monesta eri syystä emme saaneet työtämme valmiiksi. Motivaatio lopahti, saimme töitä ja meidät valtasi saamattomuus. Kuitenkin kesällä 2009 otimme itseämme niskasta kiinni, ja aloimme työstää opinnäytetyötämme.

Aineiston hankinta opinnäytetyötä varten oli kivutonta ja osa kirjoista meillä oli hankittuna jo kuukausia ennen kuin aloitimme itse työnteon. Aineisto löytyi pääsosan itse etsimällä, mutta saimme toki apua Mannerheimin lastensuojeluliiton pohjanmaan aluekoordinaattorilta ja opettajaltamme.

Tekstin muotoileminen luettavaan muotoon oli aluksi vaikeaa, mutta helpottui deadline'n lähestyessä. Loppua kohti tekstin kirjoittaminen loppui melkein kokonaan ja tuli lukisokeus ja teksti ei uponnut, vaikka kuinka yritti selvittää mahdollisia muotovirheitä ynnä muita sellaisia. Ongelmia meille aiheutti diagrammien teko ja viittaukset, sillä opit olivat unohtuneet vähäisen tarpeen takia.

Parityöskentelynä opinnäytetyönteko kävi meille, sillä aikaisempi kokemus yhteistyöstä isommissa koulutehtävissä oli onnistunut hyvin. Selvivimme koettelemuksestamme ilman hankaluuksia keskenämme, vaikka molemmilla on elämä opinnäytetyön ohessa.

Kaikenkaikkiaan ongelmiseen ja helppoihin hetkisiin, opinnäytetyönteko oli mielenkiintoinen tuttavuus. Muutamien valituksien ja tuskastuneiden huokaisujen sekä manaamisten jälkeen tuntui hyvältä luovuttaa valmis työ eteenpäin ja jäädä odottamaan tulevaa.

LÄHTEET

Alasuutari, Maarit 2003. Kuka lasta kasvattaa? Helsinki: Gaudeamus.

Alasuutari, Pertti 1999. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.

Eskola, Jari. & Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen (3.painos). Tampere: Vastapaino.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita (13.painos). Helsinki: Tammi.

Karila, Kirsti & Alasuutari, Maarit & Hännikäinen, Maritta & Nummenmaa, Anna Raija & Rasku-Puttonen, Helena 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Kinnunen, Saara 2003. Anna mun olla lapsi. Helsinki: Kirjapaja.

Matthies, Aila-Leena 1990. Kapinasta muutoksen malliksi. Vaihtoehtoinen sosiaalityö Suomessa. Helsinki: Hanki ja Jää.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vanhanen-Silvendoin, Sari 1996. Äitien vuorovaikutusryhmät. Teoksessa Aila-Leena Matthies & Ulla Kotakari & Marianne Nylund (toim.) Välittävät verkostot. Tampere: Vastapaino, 1996

Suomen evankelis-luterilainen kirkko: Lapsi ja perhetyö.
Viitattu 12.7.2009. http://www.evl-slk.fi/lapsi-_ja_perhetyo/

Mannerheimin lastensuojeluliitto: Kasvatuksen tapoja ja tavoitteita. Viitattu 15.8.2009.
http://vanhemmat.mll.fi/hoivaan_ja_kasvatan/kasvatuksen_tapoja_ja_tavoitteita.php

Mannerheimin lastensuojeluliitto: Perhekahvilat. Viitattu 15.8.2009. <http://www.mll.fi/perheille/perhekahvilat/>

Mikkola, Marja-Riitta: Tutkimustiivistelmä, Kotiäitiys ja kotihoito, pro gradu -tutkimus, Kajaanin opettajankoulutusyksikkö. Viitattu 4.8.2009.
<http://www.kotiaidit.net/artikkelit/mikkola.htm>

LIITTEET

KYSELY SEURAKUNNAN PERHEKERHOSTA

Hei!

Opiskelemme Humanistisessa ammattikorkeakoulussa Haapaveden kampuksella yhteisöpedagogeiksi. Teemme opinnäytetyötä Haapaveden kotiaideille ja – isille tarkoitusta toiminnasta. Olemme tutustuneet perhekerhon toimintaan helmikuun 2009 aikana. Pyydämme Teitä ystävällisesti vastaamaan alla olevaan kyselyyn, ja tällä tavoin auttaa meitä kartoittamaan tilannetta. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Tiina Wennström ja Mari Pietarila

1. Sukupuoli

_____ Nainen

_____ Mies

2. Ikä

3. Roolisi perhekerhossa

_____ Äiti

_____ Isä

_____ Isovanhempi

_____ Hoitaja

Joku muu, mikä

4. Monenko lapsen kanssa käytte perhekerhossa?

Lasten

iät?

5. Kaipaako eriytettyä toimintaa eri-ikäisille lapsille?

Millaista? Miksi?

6. Mistä olette saanut tiedon seurakunnan perhekerhosta?

7. Käyttekö muissa vastaavissa toiminnoissa, missä?

8. Mitä eroa eri kerhojen toiminnoilla mielestäsi on?

9. Minkä takia Olette mukana kyseisessä toiminnassa?

10. Mikä on lapsen kannalta mukanaolon peruste?

11. Jos toimintaa ei olisi, mitä Tekisitte vaihtoehtoisesti?

12. Voisitteko kuvitella itse järjestävänne jotakin toimintaa? Millaista? Miksi?

13. Onko jotakin toimintaa jota kaipaisitte, mutta jota ei tällä hetkellä järjestetä?

14. Osallistutteko seurakunnan muuhun toimintaan ja muihin tapahtumiin? Millainen roolisi on kyseisessä toiminnassa/tapahtumassa?

15. Kuinka usein käytte kyseisessä perhekerhossa?

- _____ Kerran viikossa
- _____ Kaksi kertaa kuukaudessa
- _____ Kerran kuukaudessa
- _____ Harvemmin

16. Onko tämänkaltaisen toiminta tarpeen Haapavedellä?

- _____ Kyllä
- _____ Ei

17. Oletko tekemisissä muiden kerhon vanhempien kanssa kerhon ulkopuolella? Millaista toiminta on tällöin?

18. Ovatko lapset tekemisissä keskenään kerhon ulkopuolella? Millaista toiminta on tällöin?

19. Mitä kehitysehdotuksia Teillä on kyseisen toiminnan parantamiseksi?

KIITOS VASTAUKSESTANNE!

KYSELY MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITON PERHEKAHVILASTA

Hei!

Opiskelemme Humanistisessa ammattikorkeakoulussa Haapaveden kampuksella yhteisöpedagogeiksi. Teemme opinnäytetyötä Haapaveden kotiäideille ja – isille tarkoitusta toiminnasta. Olemme tutustuneet perhekahvilan toimintaan helmikuun 2009 aikana. Pyydämme Teitä ystävällisesti vastaamaan alla olevaan kyselyyn, ja tällä tavoin auttaa meitä kartoittamaan tilannetta. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Tiina Wennström ja Mari Pietarila

1. Sukupuoli

_____ Nainen

_____ Mies

2. Ikä

3. Roolisi mll:n perhekahvilassa

_____ Äiti

_____ Isä

_____ Isovanhempi

_____ Hoitaja

Joku muu, mikä

4. Monenko lapsen kanssa käytte mll:n perhekahvilassa? Lasten iät?

5. Kaipaako eriytettyä toimintaa eri-ikäisille lapsille? Millaista? Miksi?

6. Mistä olette saanut tiedon mll:n perhekahvilasta?

7. Käyttökö muissa vastaavissa toiminnoissa, missä?

8. Mitä eroa vastaavilla toiminnoilla mielestäsi on?

9. Minkä takia Olette mukana kyseisessä toiminnassa?

10. Mikä on lapsen kannalta mukanaolon peruste?

11. Jos toimintaa ei olisi, mitä Tekisitte vaihtoehtoisesti?

12. Voisitteko kuvitella itse järjestävänne jotakin toimintaa? Millaista? Miksi?

13. Onko jotakin toimintaa jota kaipaisitte, mutta jota ei tällä hetkellä järjestetä?

14. Osallistutteko MII:n muuhun toimintaan ja muihin tapahtumiin? Millainen roolisi on kyseisessä toiminnassa/tapahtumassa?

15. Kuinka usein käytte kyseisessä mII:n perhekahvilassa?

_____ Kerran viikossa

- _____ Kaksi kertaa kuukaudessa
_____ Kerran kuukaudessa
_____ Harvemmin

16. Onko tämänkaltaisen toiminta tarpeen Haapavedellä?

- _____ Kyllä
_____ Ei

17. Oletko tekemisissä muiden kahvilan vanhempien kanssa kahvilan ulkopuolella? Millaista toiminta on tällöin?

18. Ovatko lapset tekemisissä keskenään kahvilan ulkopuolella? Millaista toiminta on tällöin?

19. Mitä kehitysehdotuksia Teillä on kyseisen toiminnan parantamiseksi?

KIITOS VASTAUKSESTANNE!

HAASTATTELUKYSYMYKSET OHJAAJILLE

- 1. Ohjaajien nimet ja iät**
- 2. Koulutus**
- 3. Rooli perhekahvilassa /-kerhossa**

- 4. Mikä tahon omistaa tilat?**
- 5. Onko toiminta vuokralla tiloissa?**
- 6. Kuka tilat siivoaa ja kuinka usein?**

- 7. Millaisia parannusehdotuksia haluaisitte toimintaan tämän hetken resursseilla?
Entä paremmilla resursseilla?**

- 8. Miten toiminta rahoitetaan?**